КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»

Кафедра гуманітарної освіти

ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів освіти

«ЯК СТАТИ КОМПЕТЕНТНИМ МОЦЕМ: П'ЯТЬ КРОКІВ ДО МЕТИ»

Програма підвищення кваліфікації розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні кафедри гуманітарної освіти
(протокол № 6 від 25.05.2026 р.)

Завідувачка кафедри Анна-Марія БОГОСВЯТСЬКА

Програма підвищення кваліфікації затверджена науково-методичною радою

(протокол № 4 від 04.06.2026 р.)

Голова науково-методичної ради Павло ХОБЗЕЙ

Розробники: Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (Должикова Т.І., канд. філол. наук, доцент КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»).

Напрям підвищення кваліфікації:

мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність педагогічних працівників.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (укладачі: ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, Державна установа «Український інститут розвитку освіти», Інститут педагогіки НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, учасники робочої групи, склад якої затверджено наказом ІМЗО від 18.02.2022 № 15), зокрема на основі модуля 1 «Професійний розвиток учителя в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти». Тема 3.2. Культура фахового мовлення.

Термін дії програми: з 01.07.2026 до 01.07.2031 року.

Рецензенти:

Богосвятська Анна-Марія, кандидат філологічних наук, завідувач кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

Дільна Оксана, кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарної освіти КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність навчальної програми для педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти зумовлена необхідністю впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти та дотримання вимог Професійного стандарту вчителя. У контексті Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» програма забезпечує вдосконалення культури мовлення педагога, що є критично важливим для створення якісного комунікативного середовища в Новій українській школі, ефективної реалізації педагогіки партнерства та підвищення авторитету вчителя як мовного еталона в умовах сучасних освітніх трансформацій.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг: 15 годин (0,5 кредитів ЄКТС).

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей педагогічних працівників закладів, необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.

Завдання підвищення кваліфікації:

- актуалізувати знання норм сучасного українського правопису та забезпечити їхнє практичне застосування під час підготовки навчальної документації та дидактичних матеріалів;
- виробити навички виявлення та усунення лексичних помилок (суржику, кальок, штампів) у повсякденному професійному спілкуванні для чистоти мовлення;
- опанувати стратегії ефективної комунікації в межах педагогіки партнерства для побудови конструктивного діалогу з учнями, батьками та колегами;
- удосконалити навички редагування та коректури цифрового контенту, зокрема текстового наповнення презентацій, постів у соцмережах та

повідомлень у месенджерах, з дотриманням мовного етикету та мережевої культури.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

А1. **Мовно-комунікативної**, через здатність до спілкування державною мовою; здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні уміння та навички; використовувати мовні засоби для ефективної професійної комунікації; дотримуватися норм сучасної української літературної мови в усному й писемному мовленні; здійснювати аналіз і редагування текстів відповідно до орфографічних, граматичних, пунктуаційних і стилістичних норм.

А2. **Предметно-методичної**, через здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; використовувати навчальний мовний матеріал для розвитку критичного мислення, комунікативної культури та мовної грамотності учнів; добирати ефективні методи й прийоми формування мовної компетентності; застосовувати знання з мови в реальних комунікативних ситуаціях і професійній діяльності.

Д.1. **Інноваційної**, через здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в професійній діяльності; застосовувати інноваційні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами навчання слухач/слухачка:

- сприймає, інтерпретує та продукує висловлення різних жанрів, застосовує в мовленнєвій практиці ситуаційно виправдані мовні засоби, норми сучасного українського правопису та правила академічної доброчесності;
- виявляє та усуває лексичні помилки (суржик, кальки, штампи) у власному усному мовленні, професійній документації, дидактичних матеріалах та цифровому навчальному контенті.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, під час індивідуального та фронтального опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях

здійснюється експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних запитань до теми. **Оцінювання вербальне.**

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи. **Максимальна оцінка за індивідуальну роботу – 10 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 7 балів.

Особливості реалізації програми: дистанційна форма навчання, курс передбачає виконання індивідуальної роботи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат видається відповідно до кількості прослуханих годин, за умови не менше 50% від загальної кількості.

Вартість: безоплатний характер надання освітньої послуги для слухачів курсів підвищення кваліфікації за регіональним замовленням місцевих органів управління освітою, вартість згідно з кошторисом відповідно до порядку надання платних послуг для всіх інших категорій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Зміст програми складається з 3-х модулів та 6-ти взаємопов'язаних тем.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують індивідуальну роботу «Мова професії: від помилки до норми», що передбачає укладання мініслівника. Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється за принципом «зараховано / не зараховано».

Учасники, які відвідали не менше 50% занять та успішно виконали індивідуальну роботу, отримують сертифікат відповідно до кількості прослуханих годин.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 15 год, з них: 4 год – лекційні заняття, 8 год – практична робота, 3 год – самостійна робота.

Назва теми	**Кількість годин**				
	Лекції	**Практичні заняття**	**Самостійна робота**	**Контрольні заходи**	**Усього**
Модуль 1. Культура професійного мовлення педагога					
Тема 1.1. Орфографічна грамотність та новітні правописні зміни.	1	1	-	-	2
Тема 1.2. Орфографічний тренінг: від правил до практики.	1	1	-	-	2
Усього годин за модулем	**2**	**2**	**-**	**-**	**4**
Модуль 2. Граматична архітектура та стилістичне редагування тексту					
Тема 2.1. Морфологічні, синтаксичні та пунктуаційні норми сучасної української мови.	1	-	-	-	1

Тема 2.2. Практикум із виявлення мовних помилок та редагування освітнього контенту.	-	3	-	-	3
Усього годин за модулем	**1**	**3**	**-**	**-**	**4**
Модуль 3. Мовленнєва майстерність педагогі: від комунікації до взаємодії					
Тема 3.1. Комунікативні стратегії сучасного педагога.	1	1	-	-	2
Тема 3.2. Мовленнєві практики педагогіки партнерства.	-	2	3	-	5
Усього годин за модулем	**1**	**3**	**3**	**-**	**7**
Разом годин за навчальною програмою	**4**	**8**	**3**	**-**	**15**

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. КУЛЬТУРА ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ ПЕДАГОГА

(лекція, 2 години; практичне, 2 години)

Тема 1.1. Орфографічна грамотність та новітні правописні зміни.

Орфографічна норма як показник загальнокультурного рівня людини та чинник збереження національної ідентичности.

Зміни в новій редакції «Українського правопису», усунення радянських ідеологічних нашарувань, кодифікація варіантних форм та впровадження фемінітивів у професійне мовлення.

Тема 1.2. Орфографічний тренінг: від правил до практики.

Правила написання складних слів разом, окремо та через дефіс (зокрема іменників з дробовим числівником *пів*).

Особливості вживання великої букви у назвах посад, свят, релігійних понять та офіційних установ.

Правопис іншомовних слів та слів з іншомовним компонентом.

Правила написання *НЕ, НІ* з різними частинами мови в текстах наказів, характеристик та звітів ЗЗСО.

МОДУЛЬ 2. ГРАМАТИЧНА АРХІТЕКТУРА ТА СТИЛІСТИЧНЕ РЕДАГУВАННЯ ТЕКСТУ

(лекція, 1 година; практичне, 3 години)

Тема 2.1. Морфологічні, синтаксичні та пунктуаційні норми сучасної української мови.

Морфологічна норма в новій редакції правопису, паралельні відмінкові закінчення іменників, правила використання кличного відмінка.

Синтаксична норма як основа логіки висловлення, правила координування підмета й присудка, усунення штучних конструкцій з пасивним станом.

Пунктуаційна грамотність як засіб передавання смислових та інтонаційних відтінків мовлення в офіційно-діловому та академічному стилях.

Тема 2.2. Практикум із виявлення мовних помилок та редагування освітнього контенту.

Аналіз та виправлення текстів із морфологічними помилками (вживання числівників у датах, ступенів порівняння прикметників). Норми

дієслівного керування та усунення калькованих прийменникових конструкцій із *по, при, за, для*.

Практикум із пунктуаційного оформлення ускладнених речень, відокремлених членів та вставних конструкцій.

Використання варіативних розділових знаків та усунення лексичних помилок (суржику, кальок з російської мови, канцеляризмів і мовних штампів) у повсякденному професійному спілкуванні педагога.

МОДУЛЬ 3. МОВЛЕННЄВА МАЙСТЕРНІСТЬ ПЕДАГОГА: ВІД КОМУНІКАЦІЇ ДО ВЗАЄМОДІЇ

(лекція, 1 година; практичне, 3 години)

Тема 3.1. Комунікативні стратегії сучасного педагога.

Особливості професійної комунікації в освітньому середовищі. Вербальні та невербальні засоби взаємодії. Стратегії ефективного спілкування з учнями/ученицями, батьками та колегами на засадах педагогіки партнерства.

Тема 3.2. Мовленнєві практики педагогіки партнерства.

Етика педагогічного спілкування та мовний етикет у професійній діяльності вчителя. Конструктивний зворотний зв'язок як інструмент ефективної взаємодії.

Моделювання комунікативних ситуацій для попередження конфліктів та формування безпечного мовного середовища.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Контроль та оцінювання за знаннями слухачів проводиться послідовно й систематично: на практичних заняттях, індивідуальне та фронтальне опитування, виконання самостійної роботи; на лекціях – експрес-контроль, що передбачає постановку конкретних питань з теми. **Оцінювання вербальне.**

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі виконують **індивідуальну роботу *«Мова професії: від помилки до норми»***, що передбачає укладання мінісловника на основі аналізу поширених суржикових і калькованих конструкцій у професійному мовленні педагогічних працівників із поясненням помилок, добором нормативних відповідників і створенням речень із правильним слововживанням.

Критерій оцінювання	Так	Частково	Ні
	Кількість балів		
Завдання є оригінальним авторським продуктом, відповідає принципам академічної доброчесності.	*Завдання, яке містить плагіат, вважається таким, що набирає 0 балів.		
Завдання укладено відповідно до змісту вказаної модельної програми.	1	0,5	0
У роботі правильно визначено мовні помилки (суржик, кальки, штампи, порушення мовних норм).	2	1	0
Запропоновані нормативні відповідники є доречними й відповідають нормам сучасної української літературної мови.	2	1	0
Робота демонструє вміння здійснювати мовне редагування професійного мовлення та/або навчального контенту.	2	1	0
Подані приклади пов'язані з професійною діяльністю педагогічних працівників та реальними комунікативними ситуаціями.	1	0,5	0
Робота оформлена грамотно, логічно й структуровано.	1	0,5	0
У висновках здійснено самоаналіз власних мовних труднощів і визначено шляхи вдосконалення професійного мовлення.	1	0,5	0

Максимальна оцінка – **10 балів.** Завдання вважається виконаним, якщо за всіма критеріями учасник набирає 7 балів.

Курс **зараховується** за умови **відвідування не менше 50%** авдиторних занять та **виконання** індивідуальної творчої роботи.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ:

1. Сучасні норми української літературної мови в професійному мовленні педагога.
2. Основні зміни Українського правопису та особливості їх застосування в освітньому процесі.
3. Типові лексичні помилки в професійному мовленні педагогічних працівників.
4. Суржик і калькування як порушення мовної норми: причини виникнення та способи уникнення.
5. Мовні штампи й канцеляризми в усному та писемному мовленні вчителя.
6. Академічна доброчесність у роботі з навчальними й цифровими матеріалами.
7. Мовний етикет у педагогічній комунікації.
8. Стратегії конструктивного спілкування в педагогіці партнерства.
9. Конфліктогенні висловлювання в освітньому середовищі та способи уникнення їх.
10. Саморедагування як складник професійної мовної культури педагога.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19/ed20241115#Text
2. Український правопис. Режим доступу : https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Pravopys.2019/ukr.pravopys-2019.pdf
3. Закон України «Про освіту». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту». Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
5. Державний стандарт базової середньої освіти. Режим доступу : https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti

Основна література

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : посібник / за ред. Олександри Сербенської. – Львів : Світ, 1994. – 152 с.
2. Довідник з культури мови / за ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Вища школа, 2005. – 399 с.
3. Культура мови на щодень / авт. кол.: Н. Я. Дзюбишина–Мельник, Н. С. Дужик, С. Я. Єрмоленко [та ін.] ; за ред. С. Я. Єрмоленко ; рец.: Л. І. Мацько, О. О. Тараненко. – Вид. доп. і випр. – К. : Довіра, 2002. – 169 с.– Бібліогр.: с. 230. – (Словники України)
4. Семеног, О. Українська культуромовна особистість учителя: (шляхи її формування в системі професійної підготовки) : монографія / Олена Семеног; рец.: М. П. Лещенко, Л. М. Паламар, Л. В. Струганець. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 269, [3] с. – Бібліогр.: с. 233–269.
5. Словник труднощів сучасної української мови. 5–11-й класи / упорядник О. М. Журенко. – Х. : Вид. група «Основа», 2019. – 159, [1] с. : табл.

Додаткова література

1. Новий український правопис в ілюстраціях. Правила – легко та швидко [Текст] / упоряд. М. В. Коновалова ; худож. О. О. Кришталь. – Х. : ВГ «Основа», 2021. – 143, [1] с. : іл. – (Серія «Візуалізований довідник»).
2. Словопедія. Режим доступу : http://slovopedia.org.ua/
3. Горох. Режим доступу : https://goroh.pp.ua/
4. SLOVNYK.ME : https://slovnyk.me/